

F&P

Forsikring & Pension

Ad Retsudvalget
L 146 - Bilag 10
Offentligt

Dato 23.03.2006
Journalnr. 1.3.1.9-004
Vores ref. ASE/si

Tekniske, juridiske og politiske problemer/spørgsmål, når der skal kompenseres i en løbende livsvarig pensionsordning

Lovforslag L 146 om pensioners behandling ved skilsmissekifte fastlægger, at pensionsinstitut og aftaleparter har valgfrihed mellem en række metoder, hvis ægtefællernes formueforhold betyder, at der som allersidste udvej skal ydes kompensation i en løbende livsbetinget pensionsordning.

I det følgende benyttes den terminologi, at den ægtefælle, der har pensionsordningen og som skal kompensere den anden ægtefælle gennem sin pensionsordning, kaldes ejerægtefællen. Den ægtefælle, der skal have kompensationen, kaldes ikke-ejerægtefællen.

Opsat deling

Den mindst vidtrækkende metode til en deling af en løbende livsbetinget pension er det, Ægtefællepensionsudvalget kalder en opsat deling. At delingen er opsat betyder, at det først er på ejerægtefællens pensionstidspunkt, at ikke-ejerægtefællen får kontant udbytte af delingen. Indtil da er delingen af mere teknisk karakter og ikke så synlig for ægtefællerne.

Ved opsat deling vil ikke-ejerægtefællen få del i ejerægtefællens pensionsordning på samme tidspunkt, som hvis de to ægtefæller stadig var gift.

Opsat deling kræver, at pensionsinstituttet på skilsmissetidspunktet "reserverer" en del af pensionsordningen til ikke-ejerægtefællen, så det er muligt at identificere det pågældende beløb og den forrentning, beløbet får fra skilsmissetidspunktet og frem til udbetaling.

Der gives i lovforslaget adgang til forskellige måder, hvorpå dette kan gøres, alene en af disse måder (fripolicemodellen) anvendes for nuværende i praksis. Der sker det, at en del af pensionsordningen omskrives til en såkaldt fripolice, hvor ikke-ejerægtefællen er begunstiget til udbetalingen. Det vil sige, at det er ikke-ejerægtefællen, der har ret til pensionen, når den skal udbetales. Fripolice følger hovedpolice på den måde, at den kommer til udbetaling på samme tid og på samme måde som hovedpolice, men altså blot til ikke-ejerægtefællen. Er ikke-ejerægtefællen død inden da, falder udbetalingen tilbage til ejerægtefællen.

Konsekvenserne af at anvende denne metode er bl.a.:

- at retten til en del af pensionen skal overdrages til en anden end medlemmet af pensionsordningen. På trods af eventuelle vedtægtsmæssige bestemmelser fastlagt af arbejdsmarkedets parter om, at pensionsordningen er uoverdragelig. Dette skaber en utryghed overfor

hvilke andre politiske indgreb, der kan forventes i de overenskomst- og aftalebaserede pensionsordninger. Ligesom det betyder, at der skal ske en tilpasning af vedtægter m.v.

- at har pensionsinstituttet ikke på nuværende tidspunkt den nødvendige it-struktur til at håndtere en delvis fripolice, skal it-strukturen etableres, med de omkostninger det har til følge
- at har pensionsordningen en ydelsesstruktur, hvor invalidepensionen svarer til alderspensionen, hvor ægtefælledækningen eksempelvis er 60 pct. heraf og børnepensionen 20 pct., vil den reduktion af alderspensionen som etableringen af fripolice giver anledning til, betyde en tilsvarende reduktion i de øvrige ydelser. Dette er - for de pensionsordninger, der er sådan indrettet - en uundgåelig, men ikke tilsigtet følge af lovforslaget. Ønsker aftaleparterne, pensionsinstituttets medlemmer og pensionsinstituttet at rette op på denne utilsigtede virkning af lovforslaget, er de nødt til at ændre den grundlæggende struktur i pensionsordningens ydelsessammensætning. Det vil være et omfattende og ressourcerekrævende arbejde, der affødes af helt andre hensyn end hensynet til at sikre medlemmerne og deres efterladte bedst muligt i forbindelse med invaliditet og død
- at der ved opdeling af pensionsordningen i to separate dele vil skulle betales omkostninger på begge dele af forsikringen. Dette følger af den ekstra administrative belastning, opdelingen betyder, og er i fuld overensstemmelse med lovforslagets bemærkninger om, at de personer, der skal have delt en pensionsordning, selv skal bære omkostningerne forbundet hermed.

De ovenfor skitserede problemstillinger er i vidt omfang relevante for alle de delingsmetoder, der er nævnt i betænkningen.

Vælger aftaleparterne og pensionsinstituttet at tilbyde en eller flere af de andre delingsmetoder, opstår der yderligere en række komplikationer.

Etablering af ordning i andet pensionsinstitut

Således vil metoden, hvorefter der kan etableres en pensionsordning i et andet pensionsinstitut for kompensationsbeløbet, der trækkes ud af den oprindelige ordning, give følgende problemer:

- der vil være tale om et delvist genkøb af den oprindelige pensionsordning. I ordninger, hvor genkøb i henhold til vedtægter ikke er muligt, vil det for det første rent juridisk kræve tilpasning af vedtægter og for det andet kræve etablering af de nødvendige aftalemæssige og systemmæssige procedurer m.v.
- for at sikre de tilbageværende medlemmer (kollektivet af forsikringstagere) vil det enkelte pensionsinstitut være nødt til at sikre sig, at der ikke sker spekulation mod kollektivet. Spekulation er ikke nødvendigvis en bevidst handling fra den forsikredes side, men er udtryk for nogle handlinger, der giver en systematisk, negativ påvirkning af pensionsinstituttets risiko til ulempe for de tilbageværende medlemmer. En sådan spekulation kunne være, hvis det (meget

hypotetisk) var alle de meget syge mennesker, der blev skilt og flyttede store dele af deres pensionsordning ud af pensionsinstituttet. Dermed ville der ske en ændring af pensionsordningens risiko, idet færre end forventet ville dø tidligt og dermed ville de tilbageværende medlemmer gå glip af den såkaldte dødelighedsarv. Om end risikoen for spekulation kan synes begrænset, betyder den blotte tilstedeværelse af muligheden for spekulation, at pensionsinstituttet i det mindste må forholde sig til problemstillingen og eventuelle risikoværn i tilfælde af en systematisk påvirkning af risikoen.

Metoden, hvor det muliggøres, at kompensationsbeløbet anvendes til at tegne en forsikring til ikke-ejerægtefællen på ikke-ejerægtefællens eget liv (forsikringen skifter liv) giver bl.a. anledning til nedenstående spørgsmål. At forsikringen tegnes på ikke-ejerægtefællens liv betyder, at pensionen kommer til udbetaling, når ikke-ejerægtefællen selv går på pension.

- hvis ejerægtefællen er meget syg og hvis pensionsordningen er livsbetinget (det vil sige tilfalder kollektivet af forsikringstagere ved forsikredes død) vil ægtefællerne kunne have en interesse i at lade sig skille proforma med henblik på at maksimere deres udbetaling fra pensionsordningen. Om end dette ud fra ægtefællernes synspunkt kan synes rimeligt, er det i modstrid med forudsætningerne for pensionsordningens opbygning og vil være spekulation til ulempe for de øvrige medlemmer af pensionsordningen. Pensionsinstitutter, der anvender denne metode, må derfor formodes at føle sig nødsaget til at indhente helbredsoplysninger i de tilfælde, hvor denne delingsmetode finder anvendelse. Da der i mange obligatoriske arbejdsmarkedspensionsordninger stort set ikke indhentes helbredsoplysninger, heller ikke ved indtræden i pensionsordningen, vil der skulle oprettes helt nye systemer og procedurer for at kunne håndtere denne situation. Derudover kan man frygte, at en helbredstest midt i eller umiddelbart efter en skilsmisse ikke vil være retvisende for forsikredes reelle sundhedstilstand.

Kontant afregning

Endelig er der delingsmetoden, hvor der gives adgang til kontant genkøb af en del af pensionsordningen og ikke-ejerægtefællen får kompensationsbeløbet udbetalt kontant. Udover de spekulationsproblemer og juridiske problemer i forhold til aftalegrundlag og vedtægter, der allerede er beskrevet ovenfor, giver det anledning til bekymring, såfremt midler reserveret til fremtidig alderdomsforsørgelse i stedet anvendes til nutidigt forbrug.

Anne Seiersen
ase@forsikringenshus.dk